

Podrobný popis projektu

Výzva č. 0313/2023 Podpora projektů kreativního učení II

Okruh 1. Projekty kreativního učení realizované ve vzdělávacích institucích

Název projektu: **Kreativní učení v libereckých základních školách**

Žadatel: **Dramacentrum Bezejména, z.s.**

1. Cíle

- a. Komplexní zapojení žáků 10 pilotních libereckých škol do vzdělávacího procesu po kognitivní, emocionální, sociální, etické a fyzické stránce, díky využití metod prožitkové pedagogiky, konkrétně tvořivé dramatiky, ve vzdělávacím procesu.
- b. Pilotní ověření možností kreativního učení a umění obecně ve vzdělávacím procesu ZŠ, s důrazem na rovné příležitosti každého žáka. Pilotní ověření takových forem vzdělávání, ve kterých mohou být žáci úspěšní díky své kreativitě, autenticitě a originalitě, a to i v případech žáků méně úspěšných v tradičním pojetí vzdělávacího procesu.
- c. Podpora Dramacentra Bezejména jako poskytovatele programů kreativního učení. Podpora lektorů a budoucích lektorů Dramacentra Bezejména v získávání zkušeností a uplatnění jejich odborné erudice v přímé práci s cílovou skupinou.
- d. Podpora 80 pedagogů zapojených škol v získávání zkušeností v oblasti kreativního učení a v uplatňování prvků kreativního učení ve vzdělávacím procesu na školách.
- e. Podpora libereckých základních škol v uplatňování prvků kreativního učení ve vzdělávacím procesu.

Způsob naplnění cílů:

- a. Realizace 80 tříhodinových programů kreativního učení na školách pro cca 2000 žáků.
- b. Reflexe 80 programů kreativního učení z pohledu cílové skupiny (žáků), pedagogů, vedení škol, odborných supervizorů, lektorů Dramacentra Bezejména, zřizovatele škol. Veřejná konference je aktivitou projektu 0313000216.
- c. Supervize 50 programů DB odborníky – psycholog (20 programů), etoped (10 programů), odborník na dramatickou výchovu - pedagog KVD DAMU Praha (20 programů). Možnost vedení programů až třemi lektory – hlavním lektorem, druhým lektorem a lektorem juniorem – s cílem vzdělávání stínováním. Součástí programů je společná příprava, realizace i reflexe programu a individuální konzultace.
- d. Možnost vzdělávání pedagogů formou stínování programů, včetně společné přípravy, realizace i reflexe programu, metodické pomoci s následnými aktivitami, nabídka konzultace se supervizorem, individuální konzultace s hlavním lektorem.
- e. Vytvoření dvou metodických materiálů jako příkladů dobré praxe, vydání tiskem. Nové materiály i materiály vytvořené v minulých letech školy obdrží zdarma.

2. Odůvodnění výběru partnerů

- a. Deset škol, které projeví zájem stát se součástí pilotního projektu. Dokládáme čestným prohlášením ředitelů škol (samostatná příloha). Čtyři školy jsou již dlouhodobě spolupracujícími, dokládáme 4x Prohlášení o odborné způsobilosti a předchozích zkušenostech žadatele (samostatná příloha).

- b. Zřizovatel škol – Statutární město Liberec (dále SML). Žadatel sídlí v Liberci a jeho zájmem je v budoucnu poskytovat službu realizace programů kreativního učení libereckým školám. Zřizovatel škol chápe projekt jako pilotní ověření kreativního učení na školách, na základě výsledků projektu uvažuje o jeho udržitelnosti.
 - c. Dům dětí a mládeže Větrník, Liberec – příspěvková organizace zřizovatele škol, žadatel a realizátor projektu 0313000216, navazujícího na projekt „Kreativní učení v libereckých základních školách“. DDM Větrník funguje jako zprostředkovatel cílů SML.
 - d. Taneční studio Magdaléna – spolek podávající žádost o dotaci ve stejné výzvě. Všechny tři projekty na sebe navzájem navazují (projekt 0313000216 je zastřešující), jsou však schopny existovat samy o sobě.
 3. Způsob spolupráce s partnery a jejich zapojení
 - a. Deset škol, na kterých proběhne 80 programů - viz čestná prohlášení o zapojení do projektu.
 - b. Zřizovatel škol bude naplňovat své cíle skrze svoji příspěvkovou organizaci Dům dětí a mládeže Větrník, Liberec, p.o. SML aktivně spolupracuje na projektech, s cílem získat relevantní informace a zkušenosti s pilotním ověřením možností kreativního učení na školách.
 - c. Dům dětí a mládeže Větrník, Liberec podává vlastní žádost - projekt 0313000216.
 - d. Taneční studio Magdaléna podává vlastní žádost 0313000302. Všechny subjekty budou vzájemně spolupracovat, zastřešujícím projektem je projekt 0313000216.
 4. Popis projektu
 - a. **NAVÁZÁNÍ ČI PROHLoubENÍ SPOLUPRÁCE SE ŠKOLAMI:**

Dramacentrum Bezejména navázalo spolupráci s 10 libereckými základními školami, z nichž čtyřem poskytuje své služby dlouhodobě. Jelikož poptávka po programech Dramacentra Bezejména (dále jen DB) roste, je nutné uvažovat o profesionalizaci DB, zaškolení dalších lektorů (pedagogů ZUŠ, herců, studentů aj.) a strukturování a síťování spolupráce DB se školami pod patronátem Statutárního města Liberec (dále jen SML).
 - b. **NABÍDKA PROGRAMŮ KREATIVNÍHO UČENÍ V CELÉ ŠÍŘI MOŽNOSTÍ:**

Je v zájmu DB, škol a především žáků, aby se dosavadní zájem škol o programy DB nesoústředil pouze na kreativní učení zacílené na témata primární prevence (jak tomu z části bylo doposud, a to především z důvodů zacílení dotací), ale aby si školy mohly dovolit tento typ vzdělávání i v dalších oblastech vzdělávacího procesu. Tomu však musí předcházet pilotní projekt, který ověří schopnost DB naplnit očekávání škol, shodu potřeb škol a možností DB, reálný proces fungování DB na školách, finanční náročnost takového typu vzdělávání a možnosti a motivace zřizovatele škol a dalších institucí takové vzdělávání podpořit.
 - c. **MOTIVACE 80 PEDAGOGŮ K VYUŽÍVÁNÍ PRVKŮ KREATIVNÍHO UČENÍ VE VZDĚLÁVACÍM PROCESU:**

Je nutné podpořit motivaci škol zavádět do vzdělávacího procesu prvky kreativního učení obecně, k čemuž vede cesta přes osobní zkušenost pedagogů s metodami a formami kreativního vzdělávání. Pokud budou pedagogové úspěšně využívat prvky kreativního učení ve svých hodinách, budou motivováni (a s nimi i vedení škol) spolupracovat s DB jako poskytovatelem komplexních a náročných metod kreativního vzdělávání (konkrétně metod vycházejících z dramatu) a jeho služby využívat nejen jako jednorázové zpestření

výuky, ale jako dlouhodobé obohacování vzdělávacího procesu s cílem působit na žáky komplexně a umožnit rozvoj všem žákům bez rozdílu.

d. REALIZACE 80 PROGRAMŮ KREATIVNÍHO UČENÍ:

DB přinese do škol nové metody a formy vzdělávání založené na kreativním učení, konkrétně na tvořivé dramatice. Na 10 pilotních školách bude realizováno 80 tříhodinových programů. Každý z programů bude veden 2 až 3 lektory - hlavním lektorem, druhým lektorem a případně lektorem juniorem (viz výstupy projektu).

e. VZDĚLÁVÁNÍ 8 LEKTORŮ DRAMACENTRA BEZEJMÉNA:

Díky možnosti realizace programů až 3 lektory (hlavní lektor, druhý lektor, lektor junior) dojde ke vzdělávání lektorů stínováním. Součástí programů je společná příprava a reflexe a individuální konzultace. K dalšímu vzdělávání (včetně vzdělávání hlavní lektorky) dojde zapojením supervizorů.

f. VZDĚLÁVÁNÍ 80 PEDAGOGŮ ŠKOL:

80 pedagogů škol projde vzděláváním stínováním, včetně společné přípravy, společné reflexe, možností individuálních konzultací včetně využití supervize. Pedagogové obdrží veškeré metodické materiály.

g. METODICKÁ POMOC ŠKOLÁM:

Lektoři DB nejen předají veškeré metodické materiály zapojeným pedagogům, ale navíc dva z programů zpracují jako publikace do podoby využitelné pedagogů škol. Tyto metodiky školy obdrží zdarma.

h. SUPERVIZE:

Součástí programů bude odborná supervize. Jelikož je cílem doložit pozitivní vliv kreativního učení na vzdělávání KAŽDÉHO žáka, včetně žáků znevýhodněných (socio-kulturně, ekonomicky, národnostně, zdravotně včetně psychických poruch aj.), žadatel chce úzce spolupracovat se třemi odborníky – psychologem, etopedem a odborníkem na dramatiku ve výchově a vzdělávání.

i. ZÁVĚREČNÁ REFLEXE, KONFERENCE:

Pro udržitelnost projektu je závěrečná reflexe podstatná. Zúčastní se jí lektori, pedagogové, vedení škol, supervizoři, zástupce SML a další. V rámci projektu 0313000216 plánujeme závěrečnou konferenci.

5. Popis výstupů

- a. 80 programů vedených až 3 lektory a 1 vzdělávaným pedagogem
- b. 2 publikace – metodické příručky pro pedagogy
- c. 800 hodin vzdělávání 80 pedagogů škol
- d. 800 hodin vzdělávání 4 lektorů juniorů
- e. 800 hodin vzdělávání 3 lektorů
- f. 500 hodin supervize
- g. Závěrečná konference v rámci projektu 0313000216

6. Popis veřejného výstupu

Závěrečná konference je popsána v žádosti 0313000216.

7. Přínos pro děti a mládež

- a. 80 tříhodinových programů kreativního učení pro cca 2000 žáků s cílem komplexního zapojení žáků do vzdělávacího procesu po kognitivní, emocionální, sociální, etické a

fyzické stránce, díky využití metod prožitkové pedagogiky, konkrétně tvořivé dramatiky, ve vzdělávacím procesu

- b. Vzdělávání 80 pedagogů škol s cílem zvýšit kvalitu vzdělávání zapojením metod kreativního učení, což nepřímo ovlivní celkových cca 4000 žáků

8. Přínos pro pracovníky a pracovnice KKS

a. Hlavní lektor:

- schopnost vést programy kreativního učení s méně zkušenými kolegy, předávat zkušenosti tak, aby stínující kolegové byli schopni v budoucnu vést programy samostatně
- schopnost komunikovat s pedagogy škol, nacházet styčné plochy mezi potřebami a očekáváním škol a možnostmi DB
- schopnost reflektovat zkušenosti a vytvářet dlouhodobé záměry ve shodě se školami, jejich zřizovatelem a možnostmi DB
- schopnost podílet se metodicky na vzdělávacím procesu zapojených škol, vytvářet podmínky pro zavádění metod a forem kreativního učení do vzdělávání na ZŠ
- schopnost na základě doporučení a závěrů supervizí zkvalitňovat práci svojí i ostatních lektorů

b. Druhý lektor (3 osoby):

- schopnost vést samostatně programy kreativního učení s využitím náročných komplexních metod typu strukturovaného dramatu, umělecké montáže, divadla fórum a dalších
- schopnost zaučovat lektory juniory
- schopnost pracovat s cílovou skupinou žáků ZŠ, a to i žáků minorit, žáků ohrožených, žáků cizinců
- schopnost vytvářet lekce ve shodě s RVP a ŠVP dané školy

c. Lektor junior (4 osoby):

- schopnost vést program kreativního učení se starším lektorem
- schopnost pracovat s cílovou skupinou žáků ZŠ
- schopnost pracovat metodami, technikami a formami kreativního učení, především tvořivé dramatiky
- motivaci doplnit si formální vzdělání a stát se plnohodnotným členem lektorského sboru DB

d. pedagog školy (80 osob):

- schopnost vést program kreativního učení s lektorem
- schopnost využívat metody a techniky kreativního učení ve vzdělávacím procesu

9. Odůvodnění personálních nákladů (náplň práce, rozsah, výše odměny, vazba na výstupy):

Viz rozpočet

10. Jedinečnost a relevantnost projektu:

Projekt cílí na ověření možnosti zavést metody a formy kreativního učení do vzdělávacího procesu v libereckých ZŠ. Projekt je zamýšlený jako pilotní, s přesahem do budoucí spolupráce ZŠ, žadatele a SML.

11. Vztah k činnosti a charakteru žadatele:

Cílem a smyslem existence DB je

- podpora výchovy a vzdělávání dětí, studentů a mladých lidí v oblasti umění
- podpora výchovy a vzdělávání dětí, studentů a mladých lidí uměním

Druhý z cílů DB plně koresponduje s cílem výzvy i projektu.

Zároveň tento projekt převyšuje běžnou činnost DB v těchto směrech:

- v rámci projektu DB rozšíří celoroční spolupráci ze 4 škol na 10
 - v rámci projektu DB proškolí 2 stávající a 5 nových lektorů, kteří získají nové kompetence
 - v rámci projektu DB metodicky ověří smysluplnost zavádění metod a forem kreativního učení na ZŠ
 - v rámci projektu bude DB realizovat na školách programy kreativního učení zaměřené na různá témata ŠVP (např. z obsahu Českého jazyka a literatury, Občanské výchovy, Dějepisu aj.) a naruší tak zaběhnutou praxi, kdy školy využívají programy DB především v oblasti primární prevence rizikového chování (tato praxe je daná nikoli potřebami škol, ale ekonomickými vlivy – školy jednodušeji získávají dotace na primární prevenci)
 - v rámci projektu projde činnost DB supervizí
- Činnost žadatele – viz <http://dramacentrumbezejmena.cz/>

12. Popis propagačních aktivit vč. PR/advokacie

- a. Webové stránky Dramacentra Bezejména budou aktualizovány rozšířeny o aktivity projektu. Cílem není pouze PR projektu (i když také), ale praktické využití v rámci spolupráce DB a škol (možnost objednání programu, anotace lekcí, pdf metodických materiálů...).
- b. Propagační charakter budou mít i vydané publikace s metodickými materiály pro pedagogy škol. Publikace budou splňovat povinnou publicitu.
- c. Tisk – především Zpravodaj vydávaný SML a bezplatně distribuovaný veřejnosti Liberce, dále časopis Devadesátka s cílovou skupinou vedení a pedagogů škol a rodičovské veřejnosti, další tiskoviny v jednání.

13. Udržitelnost (plánované navazující aktivity, koncept další spolupráce s partnery)

- a. Dramacentrum Bezejména bude nadále nabízet školám programy kreativního učení, jelikož je tato činnost důvodem jeho existence.
- b. Díky supervizi dojde ke kvalitativnímu posunu programů DB a práce lektorů do budoucna, bez ohledu na ukončení projektu.
- c. Díky vzdělávání lektorů DB stínováním dojde k navýšení lektorů DB na 8, což do budoucna umožní DB naplňovat zájem škol.
- d. Díky vzdělávání pedagogů škol stínováním dojde ke zkvalitnění vzdělávacího procesu na školách využíváním metod a technik kreativního učení.
- e. V rámci projektu 0313000216 zřizovatel ověří funkčnost kreativního vzdělávání ve školách.

14. Odborný rámec (zmapovanost prostředí, analýzy, šetření, výzkumy, domácí a zahraniční modelové příklady, metodické a koncepční materiály ad.)

- a. Mapování potřeb škol – proběhlo, viz čestná prohlášení ředitelů škol
- b. Diskuse se zřizovatelem škol – proběhla, výsledky diskuse jsou podkladem pro projekt
- c. Šetření zkušeností – v roce 2022 a 2023 Dramacentrum Bezejména realizovalo v 10 zapojených školách 120 programů kreativního učení. Reflexe žáků, pedagogů i vedení škol se staly podkladem pro projekt. Viz příloha žádosti - Prohlášení o odborné způsobilosti a předchozích zkušenostech žadatele / partnera projektu

15. Předchozí zkušenosti s podobným typem aktivit

Dramacentrum Bezejména existuje od roku 2018, od svého počátku se věnuje kreativnímu vzdělávání dětí a mládeže, což je smyslem jeho existence. Vybrané projekty podpořené

Statutárním městem Liberec, Libereckým krajem, ČNFB aj. v posledních 2 letech, zaměřené na kreativní učení ve školách:

- LEKCE DRAMACENTRA BEZEJMÉNA - DS202201159 – vytvoření metodických materiálů pro pedagogy
- CIZINEC - DS202201098 – programy pro ZŠ s tématem prevence xenofobie
- HRANICE MEZI NÁMI - OLP/770/2022, DS202201099 – programy pro ZŠ s tématem prevence xenofobie
- ABY SEX NEBYL PRŮŠVIH - OLP/2171/2022, DS202201056 - programy pro ZŠ s tématem sexuální výchovy
- PREVENTIVNÍ PROGRAMY DRAMACENTRA BEZEJMÉNA - OLP/2172/2022, DS202201061 - programy pro ZŠ
- EKOPROGRAMY DRAMACENTRA BEZEJMÉNA - DS202201033 – ekologické programy pro ZŠ
- PROGRAMY PRO ŽÁKY A STUDENTY LIBERECKÉHO KRAJE - OLP/3116/2021 - programy pro ZŠ
- ON - OLP/2158/2021, DS202101234 - programy pro ZŠ s tématem prevence xenofobie
- V SOULADU S PLANETOU - ČNFB 6-20-10721, OLP/28172021 - ekologické programy pro ZŠ
- REBECCA – PREVENCE KYBERŠIKANY - DS201900803 – programy pro ZŠ s tématem prevence kyberšikany
- 1+1=1 - CZ.11.4.120/0.0/0.0/16_012/0001741 – projekt přeshraniční spolupráce v oblasti vzdělávání uměním

Bližší specifikace a reflexe viz <http://dramacentrumbezejmena.cz/kategorie/projekt/>

16. Popis některých vybraných metod:

a. Hra v roli

Stěžejní metodou tvořivé dramatiky, kterou se odlišuje od ostatních vzdělávacích metod a kterou se odlišují programy Dramacentra Bezejména od mnohých jiných, je hra v roli ve fiktivní dramatické situaci. Vstupem do role žák prozkoumává téma „očima druhého“, zároveň bezpečně („to se nerozhodují já, ale postava“), dochází k poznání prožitkem, který je však v rámci reflexe vztáhnut k tématu a vlastnímu životu. Hra v roli je psychosomatickou činností (zapojen je rozum, emoce i tělo), ale jednotlivé techniky (živý obraz, pantomima, rozhlasová hra, plná hra...) využívají jednotlivé aspekty rolové hry různou měrou. V rámci programu z rolové hry účastníci pravidelně vystupují a svůj prožitek reflektují (mimo roli) a vztahují k tématu. Reflexe je nedílnou součástí programu, bez ní by práce metodami tvořivé dramatiky postrádala smysl a stala se pouhou zábavou či riskantním žonglováním s emocemi. Hra v roli může být zcela improvizovaná nebo v různé míře připravená. Zatímco plná improvizace umožňuje autentický zážitek účastníků, připravená hra v roli (obraz, pantomima, zvukový plán...) umožňuje účastníkům projít procesem, který se stává cílem sám o sobě, případně práci završit produktem, který může sledovat, dešifrovat, interpretovat a hodnotit jiný účastník v roli diváka.

b. Živý obraz

= sehrání určitého jevu, osoby či situace jedním nebo více hráči beze slov a bez pohybů, tedy „nepohybem“, tichem, konfigurací těla a stabilním mimickým výrazem. Je založen na pozici jednotlivce (například simultánní štronz, při kterém každý hráč funguje sám za sebe), nebo složen z více hráčů, kteří zaujímají pozice ve vzájemném vztahu či bez něj (často v závislosti na věku účastníků). Důležitou vlastností živého obrazu je práce s mizanscénou, kompozicí založenou na prostorových vztazích osob, jimiž se zveřejňuje obsah situace, prožitku atd. Právě zkoumání vztahů v živých obrazech je stěžejní pro reflexi situace. Zatímco v plné hře nezkušené hráči nevěnují mizanscéně pozornost, v nehybném obraze mají možnost vztahy zkoumat a reflektovat.

c. Pantomima

Pantomima je taková hra v roli, která potlačuje komunikaci zvukem a slovem ve prospěch komunikace pohybem. Pohyb v tomto případě nese komunikační sdělení a důležitou součástí pantomimy je interpretace divákem.

d. Plná hra v roli

Plná hra v roli využívá úplné komunikace, tedy sdělování postojem, pohybem, pozicí v prostoru, vztahováním se k objektům a osobám, zvukem, slovem, manipulací s předměty. Metoda plné hry je tedy velice komplexní a ve své komplexnosti nezkušenými hráči těžko uchopitelná.

e. Lektor v roli

Specifickou plnou hrou je technika lektora v roli. Lektor v roli má možnost aktivitu a jednání hráčů bočně vést, aniž by narušil prožitek. Naopak právě lektor v roli, profesionál v oblasti herectví, dodává aktivitě autenticitu, emoční náboj, odbourává ostych a navozuje atmosféru.

f. Divadlo fórum

Divadlo fórum vychází ze specifické formy divadla utlačovaných, jeho podoba využívaná v edukaci je rozmanitá a původní formě více či méně vzdálená. Jde o interaktivní divadlo, ve kterém příběh sehrají herci – lektoři, poté kritickou situaci sehrají znovu, divák má však možnost původně negativní vývoj zvrátit (požadavkem na změnu či zapojením do hry). Pasivní divák se tak mění v aktivního spoluvůrce. Nedílnou součástí techniky je reflexe mimo roli.

g. Kombinované techniky - montáž

Smyslem techniky montáže je kombinace obrazů, textu, zvuků atd., tak, aby lektor dosáhl emoce u účastníků lekce, nebo nového úhlu pohledu díky rozporu kombinovaného. Montáž v dramatu nereflektuje skutečnost, ale spíše ji vysvětluje asociacemi, kontrastem a rozpory. Účastníci pod vedením lektora kombinují produkty vlastní práce v jednotlivých aktivitách programu – úryvky z deníku postavy, živé obrazy, záznamy chatu, titulky novin atd. Technika montáže se často používá v závěru lekce, kdy příběh ústí v emoční finále, montáž propojí jednotlivé části příběhu, účastníci se stávají herci a diváky zároveň a lektor doplňuje závěrečnou tečkou, která tematizuje celé drama.

h. Strukturované drama

Příběhové či strukturované drama je zastřešující formou, ve které programy DB probíhají. Struktura dodává formu, udržuje fokus na dané téma, je zárukou pedagogické účinnosti lekce, drama dodává metody a techniky pracující s prožitkem.